

Fra service til kompetence

Af Bent Schou

Der er mange grundlæggende fænomener, som møbles om i disse tider. I hvert fald i mit hoved, men – tror jeg – også i den faktiske verden. Det er vidensamfundet, der spøger. Jeg tror ikke, vi har forstået og set alle konsekvenserne endnu. Det får stor betydning for vores arbejde med information – hvem der skal gøre det og hvordan. I denne proces besidder biblioteker og bibliotekarer vigtige ressourcer/kompetencer - som dog må finde en anden og delvist ny anvendelse i fremtidens vidensamfund.

Bent Schou
Leder af How2Know og VidenDanmark
info@how2know.dk

Vidensamfundet

Vidensamfundet er afløseren for industrisamfundet. I Industrisamfundet var kernen at kunne styre transaktioner, at sørge for styring, koordination og arbejdsdeling, som fundament for effektive processer. Industrisamfundets organisationer var tilsvarende arbejdsdelte – håndens og åndens arbejde blev adskilt. De mange arbejdere blev vedhæng til maskinerne, hængte hovedet på knagen ved indgangen til virksomheden. I særlige afdelinger tog man sig af planlægning og udvikling – her var al virksomhedens viden samlet.

I vidensamfundet kommer viden ud i alle processer og til alle medarbejdere. Kernen er viden – det at kunne skabe en strøm eller med et moderne udtryk et "flow" af viden. Kravet til alle medarbejdere i dagens vidensamfund er bidrag til opsamling af erfaringer, ideer, deling af viden mm.

Information bliver gratis

Vidensamfundet ændrer på forholdet mellem information og viden: Information bliver mere og mere tilgængelig og efterhånden gratis, sagde Larry Prusak på et møde hos VidenDanmark den 23.5.2008. Det, vi skal leve af fremover, er ikke information – men viden. Viden bliver tilsvarende dyrere. Virksomheders evne til at udvikle og raffinere viden bliver en nøglekompetence.

Andre har suppleret med historier om, hvordan man for få år siden kunne tjene penge på at sælge information til virksomheder (f.eks. juridisk information) – i dag er denne information efterhånden alment tilgængelig, og der må i stedet sættes på en værdiforøgelse af informationen: Noget i retning af viden – eller kompetence.

Fri adgang til information ændrer job og institutioner

Ændringerne i adgangen til information får betydning for alle vigtige jobfunktioner i vores samfund. Skolelærerne kæmper med at skulle fungere i en verden, hvor eleverne er hurtigere til at hente information, end lærerne selv er. Lærerne tilsvarende – med patienter, som netop for deres sygdom har samlet og bearbejdet store mængder af information. Virksomhederne kæmper med, at alle medarbejdere efterhånden kan få adgang til information, som før var forbeholdt virksomhedens særligt betroede medarbejdere. Tilsvarende er det interessant at se, hvordan bibliotekarerne, som før havde næsten monopol på formidling af information, kæmper for at finde deres nye plads i en situation, hvor vi alle kan lagre og søge information.

Også de traditionelle skel mellem vigtige institutioner i samfundet ændres. I industrisamfundet var der relativt skarpe skel mellem 1) forsknings- og udviklingsinstitutioner, hvor ny viden kommer til og gøres anvendelig, 2) videnformidlingsinstitutioner såsom universiteter, skoler og biblioteker, samt 3) organisationer, der primært tager sig af anvendelse af viden (virksomheder). I vidensamfundet nedbrydes skellet mellem disse tre typer af institutioner – med krav om samarbejde – men også med en opblødning i, hvem der skal gøre hvad.

Bibliotekarerne har vigtige kompetencer

Jeg tror, vi hurtigt kan blive enige om, at bibliotekets dage er talte – som central for informationslagring og -søgning (måske ikke som kulturelt samlingspunkt). Selv om servicen på biblioteket oftest er gratis – vælger de fleste af os selv at finde den information, vi har brug for. Den er oftest lige for hånden – på internettet, selv om vi også godt ved, at det nok kun er den næstbedste løsning.

Information bliver mere og mere tilgængelig og efterhånden gratis, sagde Larry Prusak på et møde hos VidenDanmark den 23.5.2008. Det, vi skal leve af fremover, er ikke information – men viden. Viden bliver tilsvarende dyrere. Virksomheders evne til at udvikle og raffinere viden bliver en nøglekompetence.

Ændringerne i adgangen til information får betydning for alle vigtige jobfunktioner i vores samfund. Skolelærerne kæmper med at skulle fungere i en verden, hvor eleverne er hurtigere til at hente information, end lærerne selv er.

I denne proces ændrer bibliotekernes og bibliotekarernes rolle sig. Bibliotekarer kan jo noget af det, som vi alle skal blive meget bedre til i vidensamfundet – nemlig at omdanne information til viden. Når vi søger i den alt for rigelige information, som pushes ud i vores indbakke på mailen, eller via google på internettet, er det en udfordring i sig selv at prioritere, vælge og vælge fra, at skelne skidt fra kanel, at kombinere måske uforenelige begreber eller synsvinkler mm. Denne informationskompetence bliver en nøglekompetence i fremtidens videnssamfund. Den skal vi alle beherske for at kunne være med.

Ligesom bibliotekarerne har de såkaldte akademikere også relevante kompetencer i denne sammenhæng. Når man får en længere eller lang videregående uddannelse, får man også tilført noget som kunne kaldes informations- eller videnkompetence. Det sker, når man lærer om videnskabsteori, metode, kildekritik og meget mere. Nok lyder det lidt højtpandet – men grundlæggende handler det om at omdanne information til viden, og det bliver i stigende grad relevant i de fleste jobfunktioner.

Det starter jo – som alt andet – i vores grundskole. Informationskompetencerne skal ind i skolerne – ind i undervisningen. De klassiske undervisningskompetencer, som skolelærerne har haft en slags monopol på, må udvides og suppleres med informationskompetencer. En stor del af den moderne undervisning vil (udover basal færdighedstræning) jo foregå ved, at eleverne får stillet en opgave, at de herefter med vejledning søger information og efterfølgende vurderes på, om informationen er omdannet til viden (med den rette relevans, kvalitet osv.).

I denne proces forekommer bibliotekarernes kompetencer både anvendelige og nødvendige.

Og for os alle betyder det et skift fra informationservice til informationskompetence.

ET SEMINAR I ODENSE DEN 22.4.2009

*VidenDanmark i samarbejde med
DEFF programområdet Nye Institutioner.*

**Fokus på informationskompetence,
som nødvendig kompetence for alle i
vidensamfundet.**

**LÆS MERE OM DETTE SEMINAR PÅ:
WWW.VIDENDANMARK.DK**

I denne proces ændrer bibliotekernes og bibliotekarernes rolle sig. Bibliotekarer kan jo noget af det, som vi alle skal blive meget bedre til i vidensamfundet – nemlig at omdanne information til viden.